

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 784 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Kasbiy mahorat va tajribalarni rivojlantirishning mazmuni, shakl va usullari	22
<i>Yo'ldasheva Feruzaxon Shavkatbekovna</i>	
O'zbek tili darslarida 5E modelini qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish: Chimboy tumani 36-sonli ixtisoslashtirilgan maktab misolida	26
<i>Kojamuratova Ulbosin Punkitbaevna</i>	
Shaxs ijtimoiy faolligi: tushuncha va tahlil.....	29
<i>Baxriyeva Nargiza Axmadovna</i>	
Fiziognomika va psixologik yondashuvlar asosida portret qalamtasviri ta'limini takomillashtirish.....	33
<i>Babadjanov Axmadjan Xudayberdiyevich</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish	37
<i>Nusharov Bobir Bolbekovich</i>	
Личностные характеристики как ассимиляция системы отношений младших школьников и предмет воспитательного воздействия учителя	41
<i>Олимова Азиза Кахрамоновна</i>	
"Vitagen ta'lim texnologiyalari" asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda perseptiv qobiliyatni rivojlantirishga o'rgatishning didaktik imkoniyatlari	47
<i>Tursunboyeva Kamola Iloxomjon qizi</i>	
Ekologik ta'lim va tarbiya asosida talabalarda ekoturistik madaniyatni rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	50
<i>Kamolov Baxtiyor Xasanboyevich</i>	
Individual ta'lim trayektoriyasi: maktabgacha yoshdagi bolalarda ekspressiv nutq buzilishlarining o'ziga xos xususiyatlari	54
<i>Fayziyeva Nozima Oybek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida mantiqiy masalalardan foydalanish samaradorligi	59
<i>Ibragimova Nozima Ulug'bekovna, Pardayeva Hosila Qudratulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda tarbiyachining kreativ roli	64
<i>Botirova Lobar Kamolovna</i>	
O'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	69
<i>Kaipova Tazagul, Kaipova Elmira</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini zamonaviy kasb-hunarlariga qiziqtirishda integrativ usullardan foydalanish	73
<i>Ergasheva Nigora Erkinovna</i>	
Proposals for the Development of Education in Teaching Musical-Historical and Theoretical Subjects	76
<i>Sobirova Gulkhayo Aktamjonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida talabalarda mediakompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	81
<i>Rustemov Abseit Trijan o'g'li</i>	
Hamkorlik ko'nikmalarini takomillashtirishga oid tajriba-sinov ishlarini tashkil etish mazmuni	85
<i>Baxramova O'ramol Uralovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matn ustida ishlash orqali o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda nazariy asoslanish mohiyati.....	88
<i>Boxodirova Muxlisa Xoljigitovna</i>	
Zoologiya fanini o'qitish jarayonida talabalarining ilmiy-tadqiqot faolligini rivojlantirish mexanizmlari	92
<i>Dushekeeva Nasiba Rustembaevna, Arepbaev Islambek Muratbaevich</i>	
Ingliz tilini o'rganishda zamonaviy texnologiyalarning roli	96
<i>Ergasheva Mehriyona</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining tasviriy ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	100
<i>Jummayeva Sayyora Shokir qizi</i>	

The Role of Digital Technologies and Virtual Reality in Modern English Teaching Methodologies	104
<i>Seilkhanova Rita Nurniyazovna, Kalbaeva Mexriban Elbrus qizi</i>	
Sog'lom separatsiya orqali yoshlar sog'lig'ini mustahkamlash: tibbiy-psixologik yondashuvning empirik tahlili	109
<i>Mavlyanova Surayo Sultanaliyevna</i>	
Badiiy-tarixiy meros asosida pedagog shaxsini tarbiyalash: nazariya va amaliyot uyg'unligi	112
<i>Qodirova Mavluda Maxodir qizi</i>	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	116
<i>Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida giperaktiv bolalar bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	123
<i>Raimqulova Sojida Abdusaid qizi</i>	
Qandli diabet bilan og'riqan bemorlarga pedagogik yordam ko'rsatish tizimi.....	126
<i>Shermatova Yakut Sabirovna</i>	
O'smirlar o'rtasida kiberbulling	129
<i>Tashbekova Aziza Mirsuxbatovna</i>	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalar uchun tyutorlik yordamini tashkil etish	132
<i>Tolipova Pokiza Xasan qizi, Isamuxamedova Dildora Raxmatilayevna</i>	
Zamonaviy maktablarda xavfsizlik madaniyatining roli.....	135
<i>Turdiyeva Zilola Jalilovna</i>	
Global akademik reyting va raqobat muhitida xalqaro olimpiadalarning o'rni	138
<i>Xalikova Umida Mirovna</i>	
Tarbiyachining bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonidagi o'rni	143
<i>Xasanova Shaxnoza To'xtasinovna, Rahimova Umida Abdurasul qizi</i>	
Biologiya darslarida TIMSS topshiriqlarini integratsiyalash.....	148
<i>Zayniyev Suxrobjon Islombek o'g'li, Komiljonova Muslima Shuxrat qizi</i>	
О трансверсальных компетенции воспитателя дошкольного образования.....	153
<i>Садыкова Шоиста Акбаровна, Назарматова Дилшода Умаралиевна</i>	
Talaba-yoshlarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning pedagogik-psixologik xususiyatlari	156
<i>Kushakova Gulnora Egamkulovna</i>	
Yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etishning pedagogik mexanizmlarini aksiologik yondashuv asosida takomillashtirish	160
<i>Normurodova Gulnora Ikromovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlari	164
<i>Mamadaliyeva Dildora Alisher qizi</i>	
Psixologik zo'ravonlikning o'smirlarda destruktiv xulq shakllanishiga ta'siri	168
<i>Jurakulova Dildora Ziyadullayevna</i>	
Maktab maslahatchilarining boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	172
<i>Kazakova Saxiba Abdurayimovna</i>	
Kichik maktab yoshi o'quvchilarida ongli intizomni tarbiyalashning samarali usullari.....	178
<i>Ziyayev Adxamjon</i>	
Lingvokulturologiyada konsept tushunchasining nazariy talqini	182
<i>Jo'rayeva Nozima Nozim qizi</i>	
Sport takomillashuvi bosqichida voleybolchilarning sakrash qobiliyatini rivojlantirish texnologiyasi	185
<i>Shaimardanov Sherbek Abdurashid o'g'li</i>	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda nutq rivojlanishining pedagogik-psixologik xususiyatlari	189
<i>Teshaboyeva Feruza Raximovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasiga oilaning katta avlodi va ularning ta'siri.....	192
<i>Ashirova Sojida Baxromovna</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy-metodik tayyorgarligini differensial yondashuv asosida o'qitishning tarixiy pedagogik ildizlari	196
<i>Bekmuratova Shoxida Ne'matjonovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Talabalarda yozuv kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	200
<i>Jabborova Salomat Abdijalilovna</i>	
Integrativ o'qitish asosida bo'lajak logopedlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish mazmuni.....	204
<i>Maxmudova Madinaxon Sobirxonovna</i>	
6-7 yoshli bolalarda mehnatsevarlik xislatlarini shakllantirishda xalq og'zaki ijodidan foydalanish	208
<i>Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Omonxonova Muzayamxon Sarvar qizi</i>	
Bo'lajak surdopedagoglarni koxlear implantli bolalar bilan ishlashga tayyorlashda amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi	213
<i>Raximova Xurshidaxon Sadikovna</i>	
Yevropa muhandislik ta'limi tajribasi asosida texnika yo'nalishlari talabalarida texnik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	217
<i>Xalikova Nargiza Abduvaliyevna</i>	
Tilning obrazli kuchi: perifrazalar turlari va xususiyatlari	221
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan ishlashning pedagogik va psixologik xususiyatlari.....	224
<i>Zayirkulova Nozima Ilyas qizi</i>	
Mentorlik faoliyatida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish	229
<i>Zikriyayev Zokir Mamirovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil fikrlashni rivojlantirish.....	232
<i>Xadicha Muxammadiyeva Karomatovna, Sunnatullayeva Amina</i>	
Professional kompetentlik va uning shaxs psixologik xususiyatlari bilan o'zaro bog'liqligi	235
<i>Artikova Nodira Shavkat qizi</i>	
Talaba qizlarni jismoniy faolligini rivojlantirish tasnifi va ularni orgatish metodikasi.....	240
<i>Otasheva Oysanamxon Hamidulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxslararo munosabatlar o'rtasidagi bog'liqlik	245
<i>Bekchanova Kuvanch Roximovna</i>	
Voleybolchilarni tayyorlashda differensial vositalaridan foydalanishning zarurligini, ularning o'yin ampluasini hisobga olgan holda aniqlash usullari	249
<i>Kambarov Kozimjon Ibragimovich</i>	
2-toifa diabet bilan bog'liq stressga qarshi kurashish strategiyalari va psixologik holatlar	254
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Boshlang'ich ta'limda vizual va multimediyaviy texnologiyalarning pedagogik-psixologik ahamiyati	258
<i>Raximova Faridabonu Alisher qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida VARK modeli asosida multimodal o'qitishni tashkil etish (OAK talablariga mos maqola).....	261
<i>Raximova Mushtariy Alisher qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida veb-texnologiyalar asosidagi platformalarning dasturiy ta'minotini ishlab chiqish va optimallashtirish	264
<i>Zoxidov Jahongir Botirxonovich</i>	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini umumta'lim jarayonida ona tili darslarida rivojlantirish metodikasi.....	272
<i>Isoqjonova Dilfuzaxon Muxtorjon qizi</i>	
Bo'lajak surdopedagoglarni mustaqil ta'lim jarayonida kasbiy malakani shakllantirishning samarali metodlari	276
<i>Teshabayeva Oygul Fazliddinovna</i>	
Yetuklik yoshidagi ayollarda hayotdan qoniqish darajasiga o'ziga ishonch va o'z-o'zini qadrlashning ta'siri	280
<i>M. R. Sultonova</i>	
Shifoxonalarda tashkil etilgan maktablarda bemor o'quvchilar bilan faoliyat olib boruvchi pedagoglarga qo'yiladigan talablar	284
<i>Umarova Saboxon Minavvarovna, Abdusattorova Gulxumor</i>	

Chet til ta'limida mustaqil ishni tashkil etish masalalariga doir	287
Erkayev Elmira Temirovich	
10–11 yoshli futbolchilarda tezkorlik sifatini rivojlantirish metodikasi.....	294
Ishmuratov Hasanboy Karimjonovich	
Jismoniy tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining samaradorligini oshirish usullari	298
Yaqubov Arslon Maxmudovich	
Mahmudxo'ja Behbudiy faoliyati va uning o'rganilishi	301
Dinora Eshboyeva Alisher qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda axloqiy kompetensiyalarni kasbiy faoliyatida qo'llay olish. Axloqning kelib chiqishi va asoslanish masalasini nazariy tahlil qilish	306
Shaxayev Baurjan Seytgaliyevich	
Maktabgacha ta'limda STEAM ta'lim texnologiyalarini qo'llashda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	310
Ahmedova Zuhraxon Mamurovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirishning dolzarbligi va zaruriyati	314
Mirzabayeva Zebo Umarovna	
Elektrolitlarda elektr toki mavzusini o'qitishda noto'g'ri tasavvurlar va ularni bartaraf etish metodikasi	317
Xoliqov Qurbonboy To'ychiyevich	
Mediata'lim asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining milliy tarbiya faoliyatini takomillashtirish .	323
Ibodullaeva Dildora Shukrulla qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limga jalb etilgan imkoniyati cheklangan bolalar bilan ishlashda montessori metodikasining uyg'unligi	327
Ismatova Shodiya Ne'matilla qizi, Xaydarova Shaxlo Narzullayevna	
XIV asr oxiri va XV asr boshlari turkiy tillar taraqqiyotini o'rganishda "Kitob ul-Bulg'at" asarining lingvistik tadqiqi	332
Tursunaliyeva Muslimabonu Abduvosit qizi	
Informatika ta'limida interfaol o'quv majmualari asosida o'yinli texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning bilim va kompetensiyalarini rivojlantirish.....	336
Nabiyev Feruz Abdumannonovich	
STEAM loyihalari asosida maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish.....	341
Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich	
Psixolog talabalarda tolerantlik va madaniyatlararo kompetensiyalarni shakllantirish	345
Akbaraliyeva Asilaxon Tojiddinovna	
Raqamli ta'lim muhitining pedagogik salohiyati asosida o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish (texnologiya fanini o'qitish misolida).....	348
Kulboyeva Dilnoza Abdug'ofurovna	
O'zbek tili – faxrim, g'ururim	351
H. Shukurova, M.Jumanazarova	
Zamonaviy dars – pedagogik ijodkorlikning asosiy maydoni.....	355
M. Kuzibayeva	
Talabalarni ta'lim jarayonida sun'iy intellekt elementlaridan foydalanishga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	358
Mastonov Jahongir Mamatqul o'g'li	
Raqamli maktabda yashil o'quv dasturi: kengaytirilgan va virtual reallik texnologiyalari bilan integratsiyaning pedagogik modeli.....	362
Maxmudov Abdig'ofur Yusupovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kasbiy faoliyat jarayonida pedagogik empatiyani shakllantirish pedagogik muammo sifatida.....	367
Orinbaeva Jarqinay Djuginis qizi	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	371
Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova	

Bo'lajak o'qituvchilarning raqamli kompetentligini rivojlantirishda nazariya va amaliyot integratsiyasi muammolari	377
<i>Sh. A. Xujakulov, T. B. Kadirov</i>	
Uzoq muddat davolanayotgan bolalarning matematik savodxonligini oshirishda fanlararo bog'lanishning roli.....	383
<i>Tursunova Dildora Ziyadullayevna, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li</i>	
Sayyid Burhoniddin Muhaqqiq Termiziyning "Maorif" asarida bilish etikasi va ma'naviy-axloqiy tarbiya	387
<i>Tursunova Nilufar Samiyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki nutqini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	393
<i>Tursunova Saida Isakovna</i>	
Yosh avlodni tarbiyalashda hamkorlik tarbiya texnologiyasining o'rni	396
<i>Pirliyeva Gulmira Botir qizi</i>	
Integrativ raqamli-didaktik yondashuv asosida interfaol o'quv majmuallardan foydalanish muammolari va rivojlanish istiqbollari.....	400
<i>Nabiyev Feruz Abdumannonovich, Mamanazarov Baxrom Jumonovich</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarni tasviriy faoliyatda bilish jarayonlarini rivojlantirish	405
<i>Sadirova Kamola Giyozovna</i>	
Kurash sport turining yoshlar jismoniy va ma'naviy rivojlanishidagi ahamiyati.....	409
<i>O'razboyeva Adiba Abdug'ani qizi</i>	
Bo'lajak oilaviy shifokorlarning kasbiy motivatsion rivojlanishini ta'minlashning pedagogik yondashuvlari.	413
<i>Xalmuxamedov Bobir Taxirovich</i>	
О развитии учебно-познавательной деятельности студентов	418
<i>М. Халикова</i>	
Психологические механизмы искажения истины в процессе социализации: нормативно-когнитивная модель и смешанное эмпирическое исследование	421
<i>С. Ю. Нишанов</i>	
Методы повышения речевой активности студентов в процессе обучения иностранному языку.....	425
<i>Утешова Зернегул Хурметуллаевна</i>	
Prenatal va erta chaqaloqlik rivojlanishi va rivojlanishning biologik asoslari	429
<i>N. Mirbabayeva</i>	
O'smir shaxsining rivojlanishi	433
<i>Matyakubova Shohista Odamboy qizi</i>	
O'zbekistonning ma'naviy va madaniy hayotida jadidlarning tutgan o'rni	435
<i>N. M. Qodirova</i>	
Development of Physical Qualities Through the Use of Special Physical Exercises With Student Participation.....	439
<i>Rikhsiev Dilshod Shavkatovich</i>	
Tabiiy fan darslarida STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanishning ahamiyati	442
<i>Umaraliyeva Baxtilaxon Raxmonali qizi</i>	
Special Physical Exercises in Coxarthrosis During the Preoperative and Postoperative Periods of Rehabilitation.....	446
<i>Valiev Farrukh Nigmatjonovich</i>	
Роль цифровых технологий и дидактических принципов в учебных практик.....	449
<i>Байметов М. М.</i>	
Uzoq muddat davolanishga muhtoj bo'lgan o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvchanlik ko'nikmalarini shakllantirish – didaktik zaruriyat sifatida	453
<i>Xoliqulova Dilnoza Sheraliyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida amaliy metodlar asosida kollaborativ va kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish	457
<i>Farsaxonova Mastura Jalol qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirishning yangi tamoyillari	464
<i>O'tayev Akram Yo'ldoshevich</i>	

Chet tilda tinglab tushunishdagi muammolar va ularni bartaraf etish usullari	467
<i>Jumayeva Gulxan Amrullayevna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning verbal-kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishning ijtimoiy ahamiyati	471
<i>Nematova Gulsanam Abdullayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida "Tibbiy biologiya. Umumiy genetika" fanini o'qitishning psixologik jihatlarining amaliy ahamiyati.....	476
<i>Sharipova Farida Salimjanovna</i>	
Fransuz tili ta'limida madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik tizimi	483
<i>Muzaffarova Nodira Mardonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida takomillashtirilgan sifat menejmentini amaliyotga tatbiq etish bo'yicha tajriba-sinov ishlari.....	488
<i>Mirzayeva Shaxida Abdinabiyevna, Mamanazarova Nargiza Komildjanovna</i>	
Maktab ta'lim jarayonida interaktiv simulyatoralarni VISC-5E pedagogik modeli asosida integratsiya samaradorligini tahlil qilish (Ixtisoslashtirilgan maktablar misolida).....	492
<i>Qo'chqorov Shaxzod Begali o'g'li, Turabjanov Sadritdin Maxamatdinovich</i>	
Rinolaliyada tovushlar talaffuzining rivojlanish xususiyatlari	500
<i>Baltabayeva Durdona Erkin qizi</i>	
Intellectual mulk egalari muvaffaqiyatga erishishning psixologik omillari	504
<i>Shamshetov Jiyenbay Karamaddinovich</i>	
O'zbek xalq ertaklarida bola shaxsi ijtimoiy shakllanishiga doir pedagogik qarashlarning ifodalanishi.....	507
<i>Askarova Zuhra Shavkat qizi</i>	
Turkiy yozma yodgorliklarda soletsizm fenomeni: genezisi va funksional xususiyatlari	511
<i>D. A. Raxmatova</i>	
Bo'lajak pedagoglarni bolalar ijtimoiylashuvini boshqarishga tayyorlash metodikasi	517
<i>Toxtasunova Gulbaxor Abdurazzakovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Raqamli direktor" axborot-boshqaruv tizimini joriy etish va undan foydalanish mexanizmlari	521
<i>Berdalievna Gulasal Abdukunduzovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda refleksiv kompetensiyalarni rivojlantirishda o'yinning ahamiyati.....	526
<i>Xomidova Dilorom Abduraxmonovna, Xoshimova Zuxra Sulton qizi</i>	
Current Problems of Teaching Instrumental Performance in the Field of Music Pedagogy	531
<i>Mirsadullaev Mirlaziz Mirmuslimovich</i>	
Methods of Forming the Readiness of Students With Disabilities for Lessons Using an Individual Approach.....	535
<i>Kuzieva Gulnoza Makhamadaliyevna</i>	
Pedagogical Factors in Enhancing Performance Skills in a Choral Ensemble	540
<i>Akhmedov Bakhodirkhon Sayfiddinovich</i>	
Yassaviy hikmatlarini adabiy sharhlash usuli orqali o'qitish.....	545
<i>Kenjayeva Rayhona Muzaffar qizi</i>	
Yosh suzuvchilarning jismoniy tayyorgarligini takomillashtirish usullari: kinematik zanjir va integrativ yondashuv	550
<i>Yuldashova Madina Murodjon qizi</i>	
10–13 yosh suzuvchilarning tezkorlik jismoniy sifatlarini rivojlantirish usullari: sezgir davr va sportga xos yondashuv	556
<i>Ortiqova Ma'muraxon G'ulom qizi</i>	
Yosh taekvondochilarda qat'iy tartiblashtirilgan mashqlar (pumse)da tezkorlik jismoniy sifatlarini rivojlantirish usullari	563
<i>Vahobov Asadbek Akramjon o'g'li</i>	
O'zbek jang san'ati bilan shug'ullanuvchi sportchilarning tezkorlik jismoniy sifatlarini rivojlantirishda integrativ-milliy yondashuv usuli.....	570
<i>Jo'raboyeva Odinaxon Umid qizi</i>	
Maktab o'quvchilarini stol tennisi sport turiga qiziqtirish va ularning umumiy jismoniy tayyorgarligini oshirish metodikasi	576
<i>Azimova Dilnoza Raximjon qizi</i>	

Tibbiy madaniyatning psixologik xususiyatlari	579
<i>Asraxonova E'tibor Abduvahob qizi</i>	
Shaxsda agressiv xulq-atvorni shakllanishi borasida xorij psixologlarining yondashuvlari	582
<i>Xojiakbarova Dildora Abdug'afforovna</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda milliy qadriyatlardan foydalanish texnologiyalari.....	586
<i>Sodiqova Shoista Akbarovna, Lutfullayeva Iroda Abduvahob qizi</i>	
Til ta'limining hozirgi holati.....	590
<i>Kushkarbekova Marjan Usenovna</i>	
Talabalarning ijodiy rivojlanishida kretivlikning asosiy yo'nalishlari	593
<i>Alimova Gulchehra Qobilovna</i>	
Xorijiy tillarni o'rganishda yozma nutqning ahamiyati.....	596
<i>Safarova M. A.</i>	
Qoraqalpoq sinflarda o'zbek tili fanini o'qitishning lingvodidaktik asoslari.....	600
<i>Venera Allashova Tanirberdievna</i>	
Интеграция искусственного интеллекта в образование: польза или вред.....	602
<i>Karimbayev Atabek Merdanovich</i>	
Tibbiy kimyo darslarida talabalarning klinik tafakkurini rivojlantirish usullari	606
<i>Xolmurodova D. K., Safarova N. S.</i>	
Intellektual avlod – sog'lom jamiyat poydevori: tibbiyot talabalarining o'quv jarayonida kommunikativ kompetentligiga ta'sir etuvchi psixologik omillar.....	610
<i>Tursunbekova Nozima</i>	
Sportning voleybol turi bo'yicha talabalar o'rtasida musobaqalar tashkil etish va o'tkazishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	613
<i>Roziqov Normurod Elmonovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	618
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida yordamga muhtoj bolalar integratsiyasi va korreksiyasi.....	622
<i>Olimova Nodirabegim Ibroximjon qizi, Sulaymonova Shahnoza Alisher qizi</i>	
Sportning gandbol turi bo'yicha talabalar o'rtasida musobaqalar tashkil etish va o'tkazish texnologiyalarini takomillashtirish	626
<i>Berdiyev Jamshid Baxriddinovich</i>	
18–21 yoshdagi talaba futbolchilarning musobaqa faoliyati jarayonida hujum harakatlarining miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari	631
<i>Djemilov Temur Rasimovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining jismoniy tarbiya darslarida harakatli o'yin vositalari orqali sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlar samaradorligining ahamiyati.....	636
<i>Eshpo'latova Dilnoza Mamaniyoz qizi</i>	
Ota-ona bilan munosabatlarning maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga ta'siri.....	641
<i>Izaitullayeva Lazokat Eshimboyevna</i>	
Yosh futbolchilarning jismoniy tayyorligini oshirishda kompleks mashg'ulot tizimining samaradorligi.....	646
<i>Zaripova Farida Abdullayevna, Kamoliddinov Sharif Kamoliddin o'g'li</i>	
Boshlang'ich tayyorgarlik bosqichida sport gimnastikasi mashg'ulotlarini rejalashtirishning ilmiy-uslubiy asoslari.....	650
<i>Mirzayev Dilshod Xamidovich</i>	
Mahalla – “jonli muzey”: 6–7 yoshli bolalarda milliy g'ururni lokal identifikatsiya orqali kuzatish modeli.....	654
<i>Omondavlatova Diyora Otabekovna</i>	
Yengil dizatriyali bolalarda nutqning bo'g'in tuzilishi va uning shakllanish xususiyatlari.....	658
<i>Pardayeva Muxlisa Furqat qizi</i>	
Ochilmagan bo'z qalblar hazor.....	662
<i>Eshpulatova Saodat Maxmatovna</i>	

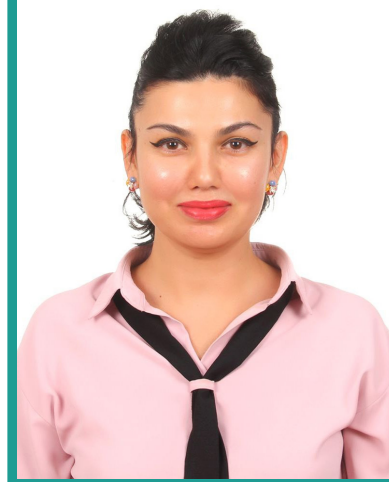
Speaking Fluency Development Based on CEFR Linguistic.....	665
<i>Abdullayeva Charos Farkhodovna</i>	
Integrating Visual-Based Activities in English Lessons for Primary School Pupils.....	670
<i>Ataullayev Fazliddin</i>	
Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning boshlang'ich ta'lim sifat va samaradorligiga ta'siri	674
<i>Bovanova Umida Abduvahobovna, Ashurova Dildora Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli	679
<i>Bovanova Umida Abduvahobovna, Radjabova Gulchexra Xalbayevna</i>	
Lotin tilini o'qitishda metodlarning qo'llanilishi va uning ahamiyati	683
<i>Eshmurodova Shirin Oybekovna</i>	
Nutqiy kompetensiyaning integratsion o'qitishda yangi metodlari va usullari.....	686
<i>Fayzullayev Sarvar Ibrohim o'g'li</i>	
Talabalarda affilativ motivatsiyani rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari va komponentlari	689
<i>Omonova Nilufar Omon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ta'lim samaradorligini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning o'rni	694
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Qodirova Sarvinoz Bahodir qizi</i>	
Tikuv texnologiyalari asosida o'quvchilarning amaliy topshiriqlar bajarish ko'nikmalarini rivojlantirish	698
<i>Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna</i>	
Bo'lajak muhandislarning xorijiy til bilish ko'nikmalarini rivojlantirishda individual va differensial yondashuvlar uyg'unligi.....	702
<i>Qurbonova Nafisa Saidjonovna</i>	
Tarbiya pánin oqituv arqali oqivshlardiń kreativ qabiletin rawajlandiruv.....	706
<i>Reymova Gulaim</i>	
Mirishkor toponimlarining leksik-semantik xususiyatlari	710
<i>Ro'ziyeva Hilola Fayzulla qizi</i>	
Taekvondochilarning jismoniy tayyorgarligini oshirish metodikasi.....	714
<i>Saydaxmadov A'zamxon Valixonovich, Qosimova Nargizaxon Rustamxon qizi</i>	
The Role of Music in Human Spiritual Development and Educational Significance.....	717
<i>Shokirkhonov Bakhtiyorxon Botirkhonovich</i>	
Boshlang'ich ta'limda tabiatga ongli munosabatni shakllantirishning nazariy metodologik asoslari.....	722
<i>Sayfetdinova Dildora Ikramitdinovna</i>	
Gematologik-onkologik kasalliklarga chalingan o'quvchilar uchun hospital maktablarida ta'lim jarayonini tashkil etish	726
<i>Isamuxamedova Dildora Raxmatillayevna, Qayumova Sabrina To'liqin qizi</i>	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	730
<i>Ibragimova Shoira Normuminovna</i>	
Optimisation of Technical and Physical Potential in the Implementation of the Rotational Method of Pushing the Core.....	733
<i>Tajimbetov Anvar Tengelbayevich</i>	
Magistrlarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish – kasbiy faoliyatda o'z-o'zini shakllantirish omili sifatida.....	736
<i>Turmatov Jaloliddin Raxmatullayevich</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarda informatsion-analitik kompetentlikni rivojlantirish modeli.....	743
<i>Usmonova Kamola Erkinovna</i>	
Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining ijtimoiy lingvistik kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	749
<i>X. A. Suyunova</i>	
Tinglab tushunish kompetensiyasini rivojlantirishda autentik materiallarning o'rni.....	752
<i>Xudoyberdiyeva Zumrat Xudayberdiyevna</i>	
Motivatsiya – inson faoliyatini harakatga keltiruvchi psixologik omil sifatida	756
<i>Yo'ldoshev Javlon Ablanazar o'g'li</i>	

Цифровые технологии и искусственный интеллект в обучении иностранным языкам: теоретико-методологический анализ	760
Абидова М. И., Абидова Д. М.	
Сюжетно-ролевая игра как способ психоэмоционального развития детей дошкольного возраста, находящихся на длительном лечении.....	764
Амитова Майисия Рахмателлаевна	
Эффективные приемы презентации лексики на уроках иностранного языка	767
Гилязиева Насиба Михайловна	
Речевые действия в методике формирования коммуникативной компетенции при обучении РКИ...	770
Ислямова Сония Юнусовна	
Трансформация ценностей, связанных с физической активностью, у представителей разных поколений: результаты современных исследований	779
У. Ш. Салимов	

FRANSUZ TILI TA'LIMIDA MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK TIZIMI

Muzaffarova Nodira Mardonovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti
"Romano-german tillari" kafedrasida dotsent v.b.(PhD)

ORCID:0009-0001-8486-7095

Annotatsiya: Ushbu tadqiqot universitet talabalarining fransuz tili mashg'ulotlarida madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiyasini (ICC) rivojlantirish masalasini o'rganadi. Global kommunikatsiyada madaniyatlararo ko'nikmalarning ahamiyati ortib borayotganini hisobga olgan holda, tadqiqot talabalar madaniyatlararo chegaralarda samarali muloqot qila olish qobiliyatini oshirishda kommunikativ pedagogik texnologiyalarning rolini tahlil qiladi. Nazariy asos sifatida ICCning asosiy modellari [1;2] va so'nggi empirik tadqiqotlar [3] integratsiyalangan bo'lib, til bilimlari, madaniyat haqidagi bilim va tanqidiy ong o'rtasidagi bog'liqlikka urg'u berilgan. Tadqiqotda to'g'ridan to'g'ri qo'llanma, interfaol topshiriqlar va autentik madaniy materiallarni o'z ichiga olgan aralash metodlar qo'llanildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, kommunikativ texnologiyalarni tizimli qo'llash talabalar ICCsini sezilarli darajada oshiradi, tanqidiy fikrlash va amaliy til qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tadqiqot xorijiy til o'qitish metodikasi rivojiga hissa qo'shadi va madaniyatlararo kompetentsiyani til o'quv dasturlariga integratsiya qilish uchun model taqdim etadi.

Kalit so'zlar: madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiya, fransuz tili o'qitish, kommunikativ texnologiyalar, pedagogik strategiyalar, madaniyatni anglash, universitet talabalari.

Abstract: This study investigates the development of intercultural communicative competence (ICC) among university students in French language classes. Recognizing the increasing importance of intercultural skills in global communication, the research examines how communicative pedagogical technologies can enhance students' ability to interact effectively across cultural boundaries. The theoretical framework integrates seminal ICC models [1; 2] and recent empirical studies [3], emphasizing the relationship between language proficiency, cultural knowledge, and critical awareness. A mixed-methods approach was employed, combining explicit instruction, interactive tasks, and authentic cultural materials. Results indicate that the systematic application of communicative technologies significantly improves students' intercultural understanding, critical thinking, and practical language use. This research contributes to advancing pedagogical strategies in foreign language education and provides a model for integrating cultural competence into language curricula.

Key words: Intercultural communicative competence, french language teaching, communicative technologies, pedagogical strategies, cultural awareness, university students.

Аннотация: Данное исследование посвящено развитию межкультурной коммуникативной компетенции (ICC) студентов университетов на занятиях французским языком. С учётом растущей важности межкультурных навыков в глобальной коммуникации, исследование анализирует роль коммуникативных педагогических технологий в повышении способности студентов эффективно взаимодействовать в межкультурной среде. Теоретическая база интегрирует основные модели ICC [1; 2] и современные эмпирические исследования [3], подчёркивая связь между языковой компетенцией, культурными знаниями и критическим осознанием. Для исследования использовался смешанный метод, включающий прямую инструкцию, интерактивные задания и аутентичные культурные материалы. Результаты показывают, что систематическое применение коммуникативных технологий существенно повышает межкультурное понимание студентов, критическое мышление и практическое использование языка. Исследование вносит вклад в совершенствование педагогических стратегий в преподавании иностранных языков и предлагает модель интеграции культурной компетенции в учебные программы.

Ключевые слова: Межкультурная коммуникативная компетенция, преподавание французского языка, коммуникативные технологии, педагогические стратегии, культурная осознанность, студенты университета.

KIRISH

Madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiya (Intercultural Communicative Competence - ICC) zamonaviy xorijiy til ta'limida markaziy ahamiyat kasb etadi, chunki u til o'rganuvchilarning nafaqat lingvistik bilimini, balki madaniyatlararo muloqot qobiliyatini ham rivojlantirishga xizmat qiladi. ICC konsepsiyasi shuni ta'kidlaydiki, til o'rganish faqat grammatika, lug'at va talaffuz bilan chegaralanmasligi lozim; u talabalarda madaniy tushuncha, ijtimoiy-pragmatik ong va hissiy ko'nikmalarni shakllantirishi kerak, bu esa ularni samarali intercultural muloqotga tayyorlaydi ^[6].

Oliy ta'lim muassasalarida ICCning ahamiyati yanada ortadi, chunki talabalar professional va akademik muhitlarda ko'proq madaniyatlararo hamkorlik va muzokaralar olib borishga majbur bo'ladilar. Ahnagari va Zamanian ta'kidlaganidek, ICCni rivojlantirish uchun aniq pedagogik strategiyalar zarur bo'lib, ularga autentik materiallar, interaktiv vazifalar va reflektiv mashqlar kiradi, bu esa talabalarni madaniyatlararo vaziyatlarga chuqurroq jalb qiladi ^[11]. Shu tarzda talabalar boshqa madaniyatlar haqida faqat nazariy bilimga ega bo'lib qolmay, real hayotda moslashish va empatiya ko'rsatish qobiliyatini ham rivojlantiradilar. Empirik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ICCni o'quv dasturiga integratsiya qilish til bilimini oshirish bilan birga madaniy anglashni ham rivojlantiradi. Masalan, rolli o'yinlar, case-study, telekolaboration mashqlari talabalarning madaniyatlararo muloqot qobiliyatini mustahkamlaydi, shu bilan birga mustaqil fikrlash va kritikallik yondashuvlarini rivojlantiradi ^[7].

Bu dalillar shuni ko'rsatadiki, pedagogik tizim nafaqat lingvistik jihatdan samarali, balki madaniyatlararo jihatdan ham javob beruvchi bo'lishi lozim. Nazariy jihatdan, ICC uchta asosiy komponentni o'z ichiga oladi: bilim, ko'nikma va munosabat. Bilim komponenti madaniy amaliyotlar, qadriyatlar va kommunikativ normalarni o'zlashtirishni nazarda tutadi; ko'nikma komponenti intercultural dialogda samarali qatnashish qobiliyatini rivojlantiradi; munosabat komponenti esa ochiqlik, qiziqish va madaniy xilma-xillikka hurmatni o'z ichiga oladi ^[1]. Oliy ta'lim sharoitida ushbu komponentlar o'zaro uyg'unlashib, talabalar umumiy kommunikativ kompetentsiyasini shakllantiradi va ularni ko'p madaniyatli akademik, ijtimoiy va professional muhitga tayyorlaydi.

Shuningdek, ICCni til ta'limiga tizimli integratsiya qilish zarurati global darajada talab qilinadigan malakali mutaxassislarni tayyorlash bilan bog'liq. Pedagogik xulosalar shuni ko'rsatadiki, o'quv dasturlari an'anaviy grammatika-translation yoki kommunikativ metodlardan oshib, madaniyatni o'rgatish va madaniyatlararo ko'nikmalarni shakllantirishni o'z ichiga olishi lozim ^[6].

Xulosa qilib aytganda, madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiya zamonaviy xorijiy til pedagogikasida ko'p qirrali tushuncha bo'lib, uni fransuz tili ta'limida rivojlantirish lingvistik, madaniy va ijtimoiy-pragmatik o'lchamlarni birlashtirgan integrativ yondashuvni talab qiladi. Ushbu tadqiqotning maqsadi oliy ta'lim talabalari orasida ICCni samarali rivojlantiruvchi pedagogik tizimni aniqlash va ishlab chiqishdir, bu esa ularning kommunikativ qobiliyatlari va madaniyatlararo anglashini globallashtirgan ta'lim sharoitiga mos ravishda oshiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiya (Intercultural Communicative Competence - ICC) konsepsiyasi til o'rganishdan ko'ra keng va murakkab tushuncha bo'lib, u til, madaniyat, ijtimoiy munosabatlar hamda global muloqot qobiliyatlarini o'zaro bog'laydi. ICCni ta'riflayotganda ko'p olimlar ushbu tushunchani "talaba tilni bilishi bilan birga boshqa madaniyatlar bilan samarali hamda qoniqarli muloqot olib bora olish qobiliyati" sifatida ko'rsatadilar. Bundan ko'rinib turibdiki, til o'qitishning ma'nosi faqat til qoidalarini o'rgatish bilan cheklanmaydi, balki o'quvchining madaniyatlar o'rtasidagi farqlar, umumiy qadriyatlar va sotsial normalarni tushunishga tayyorligini ham shakllantirishi kerak. Zhou va hammualliflar ICCni haqiqiy kommunikatsiyaning markaziy qismi deb hisoblab, u til bilimini va madaniyat anglashni integratsiyalashi kerakligini ta'kidlaydilar ^[6].

Xorijiy til pedagogikasida ICCning nazariy asosi ko'p tomonlama komponentlar orqali shakllanadi. Masalan, Byram ICCni to'rt asosiy komponentga bo'ladi deb ta'riflaydi:

1. Bilim (Knowledge) - madaniyatlar haqida bilish,
2. Ko'nikma (Skills) - tilni madaniyatlar bilan bog'liq holda qo'llay olish,
3. Munosabat (Attitudes) - ochiqlik va madaniyatlarga hurmat,

Tahliliy ong (Critical Awareness) - madaniyatlararo farqlarni tan olish va tahlil etish qobiliyati ^[1]. Bu komponentlar ICCni faqat til qoidalarini o'zlashtirishdan emas, balki talabalar jalb qilinishi, tushunishdagi murakkabliklar va ijtimoiy signallarga moslashuvini ta'minlaydigan tizim sifatida ko'rinishini ta'minlaydi. Amalda ICCni rivojlantirishda adabiy tildan tashqari, ma'rifiy (cognitive) ong, emotsiya va madaniyatlararo munosabatlar ham muhim rol o'ynaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ICC yuqori bo'lgan talabalar murakkab madaniyatlararo vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qila oladi, madaniyatlararo nizolarni hal eta oladi va global muloqot sharoitida o'zini ishonch bilan tutadi ^[7].

Shu bilan birga, ICCning nazariy asoslari til o'qitishda "languaculture" (til + madaniyat) yondashuvi orqali anglashtiriladi. Bu yondashuv til va madaniyatni bir butun sifatida qabul qiladi, chunki til madaniyatni aks ettiruvchi vositadir va "xalqaro til o'rgatishda madaniyatni e'tibordan chetda qoldirmaslik" talab etiladi ^[2]. Shu sababli ICC nazariyasi o'qitish jarayonini individual, ijtimoiy va global omillar bilan bog'laydi, talaba madaniyatlar orasida ma'no izlashni o'rganadi va u global muloqot ko'nikmalarini shakllantiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiyani pedagogik tizim darajasida rivojlantirish uchun ushbu yondashuvlarni qamrab olgan:

1. Tahliliy-solishtirma metod

Tadqiqotning birinchi bosqichi turli xil ICC modellarini tahlil qilish va solishtirishdan iborat bo'ldi. Bunday yondashuv boshqa mamlakatlarda madaniyatlararo kompetentsiyani rivojlantirish uchun ishlab chiqilgan pedagogik tizimlarni aniqlashga xizmat qildi. Bu bosqichda akademik maqolalar, metodik qo'llanmalar va xalqaro konferensiya materiallari tahlil qilindi, bunda ICCning didaktik, kommunikativ va madaniy qirralariga e'tibor qaratildi.

2. Explicit instruction (Aniq o'qitish)

"Explicit instruction" usuli bilan ICCni rivojlantirish samarali ekani ko'rsatildi: talabalarga madaniyatlararo vazifalar, madaniy kontekstli dialoglar va real kommunikativ mashqlar taqdim etilganda, ularning ICC ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshadi. Shuningdek, Tayvandagi EFL talabalari kontekstida "explicit instruction" usuli til bilimlari va madaniyatni anglash komponentlari bo'yicha ICCni sezilarli darajada oshirganligi qayd etilgan ^[3].

3. Interaktiv pedagogik usullar

Madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiyani shakllantirish uchun talabalar bilan role-play, case study, telecollaboration va reflektiv topshiriqlar qo'llanildi. [12] Bu usullar talabalarni real madaniyatlararo vaziyatlarda faol qatnashishga undaydi va ularning ijtimoiy kommunikativ ko'nikmalarini oshiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, telecollaboration usuli talabalarni boshqa madaniyat vakillari bilan o'zaro muloqot jarayonida kommunikativ nuqtayi nazarni kengaytiradi va talabalarga global muloqotda moslashishga yordam beradi (telecollaboration model).

4. Diagnostika va baholash usullari

ICCni baholashda kognitiv testlar, madaniy vaziyatlar diagnostikasi, o'zaro interaktiv vazifalar natijalariga asoslangan baholash mezonlari ishlab chiqildi. Bu yondashuv talabalarning individual yutuqlari va pedagogik tizim samaradorligini aniq o'lchash imkonini berdi.

Ushbu metodlar kompleks tarzda tadqiqot pedagogik tizimining samaradorligini ta'minlashga xizmat qildi va ICCni faqat til bilimidan ko'ra keng qamrab qiladigan tizim sifatida shakllantirdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu tadqiqot ICC pedagogik tizimini quyidagi asosiy komponentlar orqali amalga oshirildi:

1. Bilim komponenti

Bilim ICCning fundamental qismidir va talabalar boshqa madaniyat haqida lingvistik, tarixiy, ijtimoiy va madaniy kontekstda bilimga ega bo'lishlari zarur. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, talabalarga fransuz madaniyati, muloqot odatlari va ijtimoiy an'analar haqida autentik manbalar va matnlar bilan ishlash imkoniyati berilganda ularning madaniyatlararo tushunishi samaraliroq bo'ladi. Masalan, Liu va boshqalar ta'kidlaydiki, autentik madaniyatlararo vaziyatlar bilimni mustahkamlaydi va talabalarga murakkab kommunikativ kontekstlarda qaror qabul qilish qobiliyatini beradi ^[4].

2. Ko'nikma komponenti

Ko'nikma - bu talabalar ICC vaziyatlarida tilni real muloqot uchun qo'llash qobiliyatidir. Yang va boshqalar EFL kontekstida ICCni shakllantirish modelini tahlil qilar ekan, interfaol topshiriqlar va real kommunikativ vaziyatlar talabalar ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi deb xulosa qilishgan. Bu esa, ularni murakkab intercultural vaziyatlarda mukammal tarzda muloqot qila olishiga yordam beradi.

3. Munosabat va kritik ong komponenti

Munosabat talabada ochiqlik, empatiya va hurmat kabi sifatlarni shakllantiradi. Bu komponent ICCning eng muhim jihatlardan biri bo'lib, talabalarga madaniyatlararo farqlarni qabul qilish va ularni konstruktiv tarzda hal etishga imkon beradi. Tadqiqotlar ICC munosabat va kritik ongni rivojlantirish orqali talabalarni madaniyatlararo nizolarni hal etish ko'nikmasiga ega ekanini ko'rsatadi (telecollaboration interviyasi natijalari).

4. Didaktik shart-sharoitlar

Didaktik shart-sharoitlar pedagogik tizimning ishlash jarayonida juda muhim. Madaniyatlararo mazmun asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarni mavzuga faol jalb qiladi, ularni o'zlarini mustaqil ravishda fikrlashga undaydi va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini oshiradi. Bu yondashuv talabalarning madaniyatlararo anglashida sezilarli ijobiy o'zgarishlar yuzaga keltiradi ^[12].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot ICC pedagogik tizimining samaradorligini quyidagicha tasdiqlaydi:

1. Explicit instruction ICCni aniq va o'lchanadigan tarzda rivojlantiradi, bu esa til o'rganish jarayonini yanada tizimlashtiradi.
2. Interaktiv usullar talabalarni real intercultural vaziyatlarda faol qatnashishga undaydi, bu esa talabalarning til ko'nikmalarini kuchaytiradi.
3. Madaniyatlararo mazmun bilan boyitilgan darslar talabalarning madaniyat anglashini kengaytiradi, bu esa ularni global kommunikativ muhitga yanada moslashtiradi.

Umuman olganda, ICC pedagogik tizimi til bilimi bilan birga madaniyat, hurmat, empatiya va kritik anglashni birlashtiradi, bu esa oliy ta'limda fransuz tili o'qitishning samaradorligini oshiradi va talabalarga global kommunikativ vaziyatlarda raqobatbardosh bo'lish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi tavsiyalar beriladi:

1. Oliy ta'lim muassasalarida fransuz tili darslari rejalariga ICCni rivojlantiruvchi vazifalar va mashqlarni tizimli ravishda integratsiya qilish lozim.
2. Talabalar madaniyatlararo ko'nikmalarini oshirish uchun role-play, case-study va telekolaboratsiya kabi interaktiv usullarni ko'proq qo'llash tavsiya etiladi.
3. O'qituvchilar uchun madaniyatlararo kommunikatsiya va explicit instruction bo'yicha maxsus treninglar tashkil etish foydali bo'ladi.
4. Baholash tizimida ICC komponentlarini o'lchash uchun madaniy vaziyatlar diagnostikasi va interaktiv topshiriqlar natijalariga asoslangan mezonlar kiritilishi maqsadga muvofiq bo'lardi.
5. Kelajakdagi tadqiqotlar uchun talabalar ICCni rivojlantirishdagi individual omillar va turli darajadagi dars metodlarining samaradorligini o'rganish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon: Multilingual Matters.
2. Kramsch, C. (1993). *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
3. Huang, L. J. D. (2021). Developing intercultural communicative competence in foreign language classrooms: A study of EFL learners in Taiwan. *International Journal of Intercultural Relations*. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2021.05.007>
4. Liu, L., Jiang, B., Wang, Y., & Guo, Z. (2023). Developing intercultural communicative competence in foreign language classrooms: A study of EFL learners in China. *Journal of Pendidikan: Teori, Penelitian, dan Pengembangan*. <https://journal.um.ac.id/index.php/jptpp/article/view/15554>
5. Tran, T. Q., & Duong, T. M. (2018). The effectiveness of the intercultural language communicative teaching model for EFL learners. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 3(1), 1-16. <https://sfleropen.com/articles/10.1186/s40862-018-0048-0>
6. Zhou, R., Samad, A., & Perinparingam, T. (2024). A systematic review of cross-cultural communicative competence in EFL teaching: Insights from China. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11, 101. <https://www.nature.com/articles/s41599-024-04071-5>
7. Li, S. (2023). Review of intercultural communication and language pedagogy: From theory to practice. *Intercultural Communication Education*, 6(2), 45-62. <https://www.castledown.com/journals/ice/article/view/1021>

8. Iswandari, Y. A., & Ardi, P. (2022). Intercultural communicative competence in EFL setting: A systematic review. *Reflections*, 21(1), 88-105. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/reflections/article/view/260249>
9. Bakhronova, M. A. (2023). Using a task-based teaching approach in developing intercultural communicative competence. *Conference Proceedings in Language Pedagogy*, 7(1), 55-70. <https://academicsbook.com/index.php/konferensiya/article/view/652>
10. Saidova, Z. O. (2021). Madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiyani rivojlantirishda xalq ertaklarining o'ziga xos ahamiyati. *Zenodo Repository*. <https://zenodo.org/records/7335721>
11. Ahnagari, S., & Zamanian, J. (2014). Intercultural Communicative Competence in Foreign Language Classroom. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 4(11), 9–16.
12. Muzaffarova, N. M. (2025). Fransuz tili mashg'ulotlarida talabalarni madaniyatlararo muloqotga o'rgatishning kommunikativ texnologiyalari (PhD diss.). O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti. <https://zenodo.org/records/15553381>

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.